

248789

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรในชุมชน
ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปราณี จันธิมา

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรในชุมชน
ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปราณี จันธิมา

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

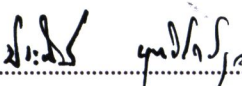
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

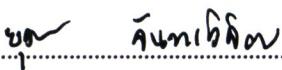
การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรในชุมชน
ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปราณี จันธิมา

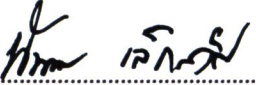
การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

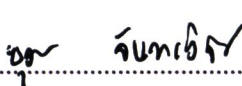
.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพิมพ์ พุทธิรักษ์กุล

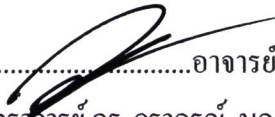
.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวยงค์ จันทรวิจิตร

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ นันทา เล็กสวัสดิ์

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวยงค์ จันทรวิจิตร

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง

19 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุวรงค์ จันทรวิจิตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ บุญเชิข อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น และช่วยตรวจทานแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ของการค้นคว้าแบบอิสระในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจและเอาใจใส่แก่ผู้ศึกษาตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพิมพ์ พุทธิรักษ์กุล อดีตประธานสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนที่ทำให้กำลังใจและทำให้ผู้ศึกษาเกิดความมั่นใจในตัวเองอีกครั้ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาทุกท่าน ที่ได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวพร อึ้งวัฒนา ที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพร้อมทั้งให้ข้อเสนอในการแก้ไข และขอขอบคุณนายแพทย์สาพฤฒิ เหราบัตย์ และ คุณเบญจมาพร อิ่มเอิบ ที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพร้อมทั้งให้ข้อเสนอในการแก้ไข และกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้เสนอแนะเพื่อให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายเกียรติศักดิ์ ไพศาลศกุล สาธารณสุขอำเภอแม่สาย ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลแม่สาย และผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศรีเมืองชุมทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์สถานที่ให้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดมา ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อนายสติศย์ ปินปินคง คุณแม่ปฎิมา ปินปินคง ซึ่งเป็นที่รักยิ่งที่เป็นแรงสนับสนุนตลอดมา ขอขอบคุณ คุณสมจิตต์ จันธิมา สามีที่ดูแลและให้กำลังใจตลอดการศึกษา ขอขอบคุณทุกๆ คนในครอบครัวที่คอยดูแลและให้กำลังใจ สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษา ปริญญาโทเวชปฏิบัติชุมชน รุ่น 1 ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา จนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรในชุมชน
ตำบลศรีเมืองชุม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผู้เขียน นางปราณี จันธิมา

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวยงค์ จันทรวิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

248789

อุบัติเหตุจราจรเป็นปัญหาที่สำคัญและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยและครอบครัว การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้าง กระบวนการดูแลและผลลัพธ์การดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศรีเมืองชุมและโรงพยาบาลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายโดยใช้กรอบแนวคิดของโดนาปีเดียน ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบุคลากรทีมสุขภาพ จำนวน 14 คน และผู้บาดเจ็บซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บาดเจ็บที่เคยได้รับอุบัติเหตุเล็กน้อย จำนวน 6 คน กลุ่มรอการรักษาได้จำนวน 7 คนและกลุ่มต้องการการรักษาแบบเร่งด่วนจำนวน 6 คน รวมทั้งหมด 19 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสัมภาษณ์ด้านโครงสร้าง กระบวนการ ผลลัพธ์สำหรับกลุ่มบุคลากรทีมสุขภาพและแนวทางสนทนากลุ่มสำหรับผู้บาดเจ็บ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และจัดหมวดหมู่

ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านโครงสร้าง 1) ด้านนโยบายการดำเนินงาน การสื่อสารนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานไม่ชัดเจน 2) ด้านการบริหารจัดการ มีการมอบหมายงานให้บุคลากรที่เป็นพยาบาลวิชาชีพเป็นบุคลากรหลักในการดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจร 3) ด้านแผนปฏิบัติงาน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีที่ชัดเจนโดยหัวหน้าหน่วยงานหรือหัวหน้าแผนก 4) ด้านทรัพยากรบุคคล มีการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้รับผิดชอบงานด้านอุบัติเหตุฉุกเฉินอย่างต่อเนื่อง แต่จำนวนและอัตรากำลังของบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการดูแลผู้บาดเจ็บมีไม่เพียงพอ

5) ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ มีวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลผู้บาดเจ็บ มีความทันสมัย แต่ไม่เพียงพอ
 6) ห้องดูแลผู้บาดเจ็บ ไม่มีสถานที่เฉพาะที่เป็นสัดส่วน สำหรับให้บริการผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ
 โดยตรง 7) คู่มือปฏิบัติงาน ใช้คู่มือการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข และ 8) แบบฟอร์มใน
 การบันทึกข้อมูลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจร โรงพยาบาลแม่สายมีแบบฟอร์มเฉพาะในการบันทึก
 ข้อมูลผู้บาดเจ็บ แต่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศรีเมืองชุมยังไม่มีแบบฟอร์มเฉพาะ องค์ประกอบ
 ด้านกระบวนการ 1) ในการดูแลและให้บริการผู้บาดเจ็บ พยาบาลปฏิบัติกิจกรรมการรักษาพยาบาล
 ตามมาตรฐานบริการสาธารณสุขปีพุทธศักราช 2550 2) การส่งต่อผู้บาดเจ็บ ส่วนใหญ่ญาติจะพา
 ผู้บาดเจ็บไปส่งเอง บางครั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก็จัดรถไปส่ง และ 3) การให้ความรู้และข้อมูล
 แก่ผู้บาดเจ็บและญาติยังไม่ครบถ้วน องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ 1) การติดตามสถานะทางสุขภาพ
 หลังการบาดเจ็บ ส่วนใหญ่มีอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ และ 2) การประเมินความพึงพอใจ
 ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

จากผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงระบบการดูแล
 ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศรีเมืองชุม และเครือข่ายบริการ
 สุขภาพอำเภอแม่สายให้มีคุณภาพต่อไป

Independent Study Title Situational Analysis of Caring for Injured People from Traffic Accident in Srimuangchum Subdistrict, Maesai District, Chiang Rai Province

Author Mrs. Pranee Jantima

Degree Master of Nursing Science (Community Nurse Practitioner)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Yuwayong Juntarawijit Advisor

Assistant Professor Dr. Waraporn Boonchieng Co-advisor

ABSTRACT

248789

Traffic accidents are major problems that are likely to affect on patients and their families. This study aimed to explore structures, processes, and outcomes of caring for injured people from traffic accidents at Srimuangchum Sub-district Health Promotion Hospital and Maesai Hospital in Maesai District, Chiang Rai Province. The Donabidian concept was used for this study and is comprised of 3 components: structures, caring processes, and outcomes. The samples were included 2 groups selected by purposive sampling; one group consisted of 14 health personnel and 19 injured people from traffic accidents. The injured participants were sub-divided into three groups comprising 6 minimally injured people, 7 moderately injured people who needed delayed treatment, and 6 severely injured people who needed immediate treatment. The instruments used included the structures, processes, and outcomes interview form for health personnel and focus group guidelines for injured people. The data were analyzed using content analysis and categorization.

The results of the study were summarized as follows: Firstly, with regards to structure, 1) implementation and communication of the policy - the action plan guidelines were unclear; 2) administrative - professional nurses were assigned to be the main staff to care for

injured people from traffic accidents; 3) action plan - the department head conducted an annual review of the action plan; 4) human resources - the capacity development of responsible people in case of emergency accidents was conducted continuously, however there was not enough manpower to take care of injured patients from traffic accidents; 5) equipment - modern materials and equipment were used but they were not sufficient; 6) facilities for patient care - there were no rooms specific for injured patients; 7) operational manual - the operational manual developed by the Ministry of Health was used; and 8) record form - specific record forms for injured patients from traffic accidents were used in Maesai Hospital, but there were no specific forms for this group at Srimuangchum Sub-district Health Promotion Hospital. Secondly, with regards to patient care, 1) in order to care for and serve injured people, the nurses had medical care practice in accordance with health service standards of the year 2007; 2) patients transferring - most injured patients were taken to the hospital by their relatives, but sometimes the local Sub-district Administrative Organizations provided transportation for the patients directly; and 3) knowledge and information provision - injured patients and their relatives were not given complete information. Lastly, with regards to outcomes, 1) at follow-up, most injured patients were recovered and healed; and 2) satisfaction - a good level of satisfaction was reported, but some points still need improvement.

The results of this study can be applied to improve the quality system caring for injured people from traffic accidents at Srimuangchum Sub-district Health Promotion Hospital and also to promote health service networks in Maesai District.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	7
คำถามการศึกษา	7
ขอบเขตของการศึกษา	7
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ระบบการดูแลผู้บาดเจ็บ	9
การวิเคราะห์สถานการณ์	23
กรอบแนวคิดในการศึกษา	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	34
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	34
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	35
การรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	38
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
การอภิปรายผล	52
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	61
สรุปผลการศึกษา	61
ข้อจำกัดในการศึกษา	65
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	65
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	66
เอกสารอ้างอิง	67
ภาคผนวก	72
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	73
ภาคผนวก ข เอกสารการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	74
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	80
ภาคผนวก ง ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดูแลผู้บาดเจ็บ จากอุบัติเหตุจราจร	87
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม	91
ภาคผนวก ฉ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	94
ประวัติผู้เขียน	95

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
จ1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการสนทนากลุ่ม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการบาดเจ็บ สถานบริการที่เคยไปใช้บริการ	91
จ2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน	93